

SMAG PÅ HAVET – SMUTTER

INTRODUKTION TIL MÆRKET

Smag på havet består af tre møder: Havet som levested, Madmod på trangia og Klar til krabbefisketur. Mærket kan X's ved at tage på tur, hvor der fiskes efter krabber og laves krabbesuppe.

FORMÅL MED MÆRKET

Formålet med dette mærke er, at spejderne oplever, hvad havet har at byde på af spiselige sager. Spejderne skal med udgangspunkt i krabben lære om havet som levested, bygge krabber og krabbens habitat. Spejderne skal også øve sig i at bruge trangia, og udvise mod ved at spise forskellige skaldyr. Der bliver også tid til at øve igennem, hvad der er godt at have med, når man skal på tur, hvor der skal laves primitiv madlavning.

Spejderne får viden, som de kan anvende, når de skal på en afsluttende tur, hvor der skal fiskes efter krabber. Krabberne skal bruges til en suppe, som spejderne selv laver over trangia. Der bliver mulighed for at formidle oplevelserne for andre, ligesom der også bliver mulighed for at reflektere over etiske problemstillinger i forhold til aflivning af dyr.

Forløbet fuldendes fuldstændig ved at X'e mærket. Det foregår ved at tage på en tur til en strand eller lystbådehavn for at fiske krabber og lave krabbesuppe. Hvis det ikke er muligt, er der udarbejdet et forslag til et forløb uden at X'e mærket.

MÅLGRUPPE

Smutter.

FORUDSÆTNINGER FOR SPEJDERNE

- Spejderne skal kunne prøve kræfter med noget ukendt.

FORUDSÆTNINGER FOR LEDERNE

Lederne er ansvarlige for fisketegn. Derudover er det en fordel, hvis lederen har et roligt forhold til aflivningen af dyr. Dette gør sig gældende, hvis turen til en strand eller lystbådehavn gennemføres.

OPBYGNING AF MÆRKET

Møde 1: Krabbens levested

Møde 2: Madmod på trangia

Møde 3: Klar til krabbefiske-tur

SÅDAN X'S MÆRKET

Mærket kan X's ved at tage en tur til den lokale strand eller lystbådehavn. Her fiskes der efter krabber, som tilberedes til krabbesuppe.

MØDE 1:

HAVET SOM LEVESTED

INTRODUKTION TIL MÆRKET

Til dette møde skal spejderne lære om den mest almindelige krabbe i Danmark – strandkrabben. Spejderne skal lave et krabbevæddeløb, hvor de på egen krop skal mærke, hvordan krabben bevæger sig i vandet. Derefter skal de bygge en habitatkasse, som er en kasse, der viser hvor krabben lever.

PROGRAM FOR MØDET

- Velkomst
- Krabbevæddeløb
- Habitatkasse
- Afrunding med refleksion

VELKOMST

Start med jeres eget startritual. Herefter fortæller lederen om, hvad der skal ske på mødet. Brug introduktionen som guide.

KRABBEVÆDDELØB

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Spejderne skal lege, at de er krabber. De skal løbe om kap som krabber, så de lærer, hvordan krabben bevæger sig.

UDDYBENDE INFORMATION

Tal med spejderne om, hvordan en krabbe bevæger sig. Vis et billede af en krabbe og tal om dens udseende, f.eks. at den har otte ben og to klosakse. Fortæl spejderne, at krabben går sidelæns fordi det mindsker vandmodstanden.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Print eller find et billede af en almindelig strandkrabbe.
- Marker en bane, der er cirka 15 meter lang. Vælg et sted, hvor underlaget er fladt og uden for mange forhindringer.

AKTIVITET

- Tal med spejderne om, hvordan en krabbe bevæger sig. Strandkrabben har otte ben og går sidelæns, da de er smallest på denne led. Lad spejderne vise med egen krop, hvordan det ser ud.
- Lad alle spejderne stille sig på en linje i krabbeposition. Tæl ned, og lad væddeløbet begynde.
- Prøv også krabbevæddeløbet som en stafet.

MATERIALER

- Kridt, kegler eller lignende til at markere en bane og startlinje.
- Et fladt område på 15-20 meter.
- Printet billede af en strandkrabbe eller mulighed for at vise et billede på anden vis.

HABITATKASSE

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Spejderne skal bygge en kasse, som viser krabbens levested.

UDDYBENDE INFORMATION

Tal med spejderne om, hvordan krabben ser ud, hvor den lever, og hvorfor den lever dér. Det er muligt at læse mere om strandkrabben på Danskedyr.dk eller:

<https://www.naturhistoriskmuseum.dk/viden/naturlex/sm%C3%A5dyr/almindelig-strandkrabbe>

Kassen som spejderne skal lave, kan indeholde forskellige dele, og skal vise hvad krabben har brug for, for at den kan leve der.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Skriv til spejderne og deres forældre, at de skal medbringe en skotøjsæske til den efterfølgende uge.
- Find alle materialerne, der skal bruges frem.
- Læg en voksdug ud.
- Lån bøger om krabber eller find information på internettet som spejderne kan bruge.
- Print eller find et billede af en almindelig strandkrabbe.

AKTIVITET

- Tal med spejderne om, hvor krabben lever. Spejderne kan tale sammen to og to, hvorefter der laves en fælles brainstorm. Her kan bøgerne eller internettet anvendes.
- Fortæl spejderne, at der nu skal laves en krabbe samt dens levested i skotøjsæsken.
- Vis spejderne de materialer de kan bruge.
- Lad spejderne lave krabben først, og derefter krabbens levested. Spejderne må gerne få hjælp undervejs.
- Afslut med en fælles fremvisning, hvor spejderne fortæller om deres overvejelser.

MATERIALER

- En skotøjsæske til hver spejder (medbringer de selv)
- Lim og/eller limpistoler
- Til krabben: papirpulp, karton, vejledning til origami-krabbe, ispinde, tændstikker, maling etc.
- Til habitatkassen: sand, sten, tør tang, maling, gavebånd osv.

AFRUNDING MED REFLEKSION

Dagen rundes af med refleksionsspørgsmål og en opsamling på, hvad spejderne har lært.

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvad har I lært om strandkrabben i dag?
- Hvad undrede jer ved krabben?
- Hvad har været sjovt i dag?

REFLEKSION OVER LÆRING

- I har lært om krabbens udseende og bevægelser.
- I har lært om krabbens levested.
- I har formidlet, hvad I har lært om krabben.

MØDE 2:

MADMOD PÅ TRANGIA

MATERIALER

- En trangia pr. gruppe
- Kridt, kegler eller lignende til at markere en bane
- Sprit eller gas og tændstikker

INTRODUKTION TIL MØDET

Til dette møde skal spejderne være madmodige og lære at bruge trangia. Først skal spejderne gennem en sjov stafet øve sig i at samle deres egen trangia. Derefter bruges trangiaen til at lave blåmuslinger, som spises sammen til sidst. Mon de tør smage?

PROGRAM FOR MØDET

- Velkomst
- Trangiastafet
- Dampede muslinger på trangia
- Afrunding med refleksion

VELKOMST

Start med jeres eget startritual. Herefter fortæller lederne om, hvad der skal ske på mødet. Brug introduktionen som guide.

TRANGIASTAFET

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Spejderne skal introduceres til trangiaen i mindre hold, på en sjov og anderledes måde.

UDDYBENDE INFORMATION

Spejderne får kendskab til trangiaen og dens dele. De skal lære at samle den, så den er klar til brug, hvilket sker gennem en stafet.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Find en trangia til hver gruppe.
- Marker en startlinje og et område, som trangiaen skal samles i. Trangiaerne skal helst samles der, hvor de skal bruges i den efterfølgende aktivitet.

AKTIVITET

- Introducer trangiaen og dens dele. Vis spejderne, hvordan trangiaen samles.
- Del spejderne i mindre hold med tre-fire spejdere på hvert hold.
- Spejderne stiller sig i kø bag linjen.
- Spejderne skal på skift løbe ned og udføre én del af trangiasamlingen.
- Den første spejder pakker trangiaen ud af posen.
- Den næste spejder tager remmen af.
- Den tredje spejder sætter bunden af stormskærmen op osv.
- Undlad at fylde sprit på trangiaen, hvis den skal flyttes til et andet område.

DAMPEDE MUSLINGER PÅ TRANGIA

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Spejderne skal spise et havdyr, som de selv tilbereder på trangiaen.

UDDYBENDE INFORMATION

Spejderne skal selv tilberede deres egne muslinger på trangiaen. De skal både øve sig i at lave mad, og prøve at smage noget, som de selv kan fange i havet.

Tidsforbrug

Cirka 60 minutter.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Hver gruppe skal have en trangia – brug dem fra stafetten.
- Find ingredienser frem.
- Find redskaber frem.
- Del evt. spejderne i nye grupper.

AKTIVITET

- Introducer spejderne til retten, der skal tilberedes på trangia. Retten er dampede muslinger.
- Lad spejderne følge opskriften:
<https://livsstil.tv2.dk/mad/opskrift/hvidvinsdampede-muslinger>
- Når muslingerne er dampede og har åbnet sig, kan de spises.
- Spis muslingerne sammen, og server lidt brød til.
- Slut af med at vaske op og pak trangiaen sammen.

MATERIALER

- En trangia pr. gruppe
- Sprit eller gas og tændstikker
- Muslinger, ca. ½ til tre spejdere
- Hvidvin
- Grøntsagsbouillon
- Gulerødder
- Forårsløg
- Porre
- Løg
- Smør
- Salt og peber
- Urteknive
- Grydeskeer
- Skærebrædder
- Evt. brød
- Bestik og tallerkner

AFRUNDING MED REFLEKSION

Dagen rundes af med refleksionsspørgsmål og en opsamling på, hvad spejderne har lært.

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvad synes I om at smage muslingerne?
- Hvordan smagte de?
- Hvad har været sjovt i dag?

REFLEKSION OVER LÆRING

- I har lært at samle og bruge en trangia.
- I har lært at følge en opskrift.
- I har måske smagt på noget nyt.

MØDE 3:

KLAR TIL KRABBE- FISKETUR

INTRODUKTION TIL MØDET

Til dette møde skal spejderne gøre klar til at drage afsted på krabbefisketur. De skal både smage på krabbemadding, bygge krabbefiskestænger og pakke deres rygsæk med alle nødvendighederne. Undervejs er der også en leg, de kender i forvejen, denne gang med et twist af hav.

Hvis der ikke er mulighed for at tage på tur og X'e mærket, kan dette møde bruges på at lege kimsleg og skaldyrssalat samt lave krabbesuppe. Krabber kan i stedet købes hos en fiskehandler. Hvis krabber ikke er muligt, kan der i stedet anvendes jomfruhummer, rejer eller andre krebsdyr.

PROGRAM FOR MØDET

- Velkomst
- Bygge krabbefiskestænger
- Hvad spiser krabben?
- Pakke tasken til turen
- Skaldyrssalat
- Afrunding med refleksion

VELKOMST

Start med jeres eget startritual. Herefter fortæller lederne om, hvad der skal ske på mødet. Brug introduktionen som guide.

BYGGE KRABBEFISKESTÆNGER

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

I dag skal spejderne med simple materialer bygge en lille fiskestang til at fiske efter krabber. Krabbefiskestangen kan tages med på turen, hvor spejderne skal fange deres egen mad (se bilag).

MATERIALER

- Klemmer
- Kraftig bomulds-
snor f.eks. kødsnor,
knyttegarn eller 8/8
bomuldsgarn
- Blomsterpinde eller
andre pinde på cirka
25 cm
- Møtrikker
- Saks, både til at
klippe bomuldssnor
og pinde

UDDYBENDE INFORMATION

Selve fiskestangen behøver ikke en krog, når der skal fanges krabber. Brug i stedet en klemme, der kan holde på den madding, som krabberne skal bide på.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Find alle materialerne frem.
- Print en byggevejledning som spejderne kan følge.

AKTIVITET

- Bed spejderne om at sætte sig om et bord, hvor de kan få fat i alle materialerne.
- Hver spejder skal bruge et stykke blomsterpind, en møtrik, en klemme og to-fire meter bomuldssnor.
- Krabbefiskestangen samles således:
  - Klip et stykke blomsterpind (eller en anden slags pind) på cirka 25 cm med en saks.
  - Klip to-fire meter bomuldssnor (afhænger af vanddybden, der hvor I tager på tur)
  - Bind den ene ende af snoren fast om blomsterpinden. Dette gøres nemt med et tømmerstik eller dobbelt halvstik.
  - Vikl snoren om blomsterpinden. Lad cirka 20 cm være fri til at montere klemme og møtrik.
  - Stik enden af snoren gennem øjet på klemmen og bind den fast.
  - Bind til sidst møtrikken fast med resten af snoren. Møtrikken skal sidde tæt til klemmen.
- Gem krabbefiskestængerne til turen.

HVAD SPISER KRABBen?

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Når der skal fiskes efter krabber, skal der bruges madding. Men hvad spiser krabben egentlig?

UDDYBENDE INFORMATION

Krabber spiser både ådsler og andre dyr. De bliver kaldt for havets skraldemænd, fordi de spiser det, de andre dyr efterlader. I denne aktivitet skal spejderne smage nogle forskellige ting, som de kan bruge som madding, når der skal fiskes efter krabber. Hertil kan det være en mulighed at tilføje nogle madvarer som krabberne ikke spiser. Så skal spejderne gætte, hvilke madvarer, der kan bruges som madding, og hvilke madvarer, der ikke kan bruges.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Find alle materialerne frem.
- Klargør skeer med ting, der skal smages.

AKTIVITET

- Spejderne stiller sig i en række og tager bind for øjnene.
- Spejderne smager på de forskellige madvarer, som krabben spiser.
- Når alle spejderne har smagt på en madvare, må de gætte på, hvad det er de har smagt på.
- Aktiviteten kan udfoldes ved at tilføje madvarer, som krabben ikke spiser og evt. lave den om til en kimsleg. Her skal spejderne gætte på, hvad krabben spiser og hvad den ikke spiser.
- Hvis der er brugt blåmuslinger, så gem evt. resterne til madding til turen. Muslingerne må gerne blive let fordærvede, så egner de sig bedre til madding. Alternativt kan muslingerne fryses til turen gennemføres.

MATERIALER

- Skeer eller gafler
- Tørklæder eller andet bind for øjnene
- Madvarer som krabben spiser, f.eks. blåmuslinger, rødspættefileter, torskerogn, makrel, røget laks eller tun
- Madvarer som krabben ikke spiser, f.eks. chokolade, lakridser, agurk, rugbrød eller ketchup

PAKKE TASKEN TIL TUREN

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Til denne aktivitet skal spejderne hjælpe med at finde alt det, som skal bruges på turen frem. Hav rygsækkene klar til mødet.

UDDYBENDE INFORMATION

Spejderne skal være med til at finde alt det, der skal bruges på turen frem. Når spejderne er med til at pakke, får de mere ejerskab over turen. Desuden får de et indblik i, hvad der skal til, for at tage på sådan en tur.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Print pakkelisten og skriv antal ud fra hver genstand (se bilag).
- Find rygsække frem.
- Vælg om der skal pakkes en rygsæk til hver gruppe, eller om der skal pakkes en stor fælles rygsæk.

AKTIVITET

- Start med en fælles brainstorm over, hvad der skal med på turen.
- Hvis rygsækken pakkes i grupper, udleveres en pakkedisse til hver gruppe.
  - Lad spejderne finde genstandene frem, og kontroller, at de har det hele, før genstandene kommer i rygsækken.
- Hvis I pakker en fælles rygsæk, vises pakkelisten til spejderne.
  - Lad spejderne finde genstande to og to. De vælger én genstand ad gangen.
  - Saml det i en samlet bunke, og kontroller, at det hele er der, før det pakkes i rygsækken.

MATERIALER

- Papir og blyant
- Pakkelister
- Trangia
- Tændstikker
- Skærebrætter
- Urteknive
- Skrællere
- Grydeskeer
- Skåle
- Spiseskeer
- Dybe tallerkener
- Krabbefiskestænger
- Spande
- En stor kniv til at slå krabber ihjel
- Olie
- Evt. ingredienser til suppen og fladbrød

SKALDYRSALAT

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Spejderne skal lege skaldyrsalat, som er frugtsalat med et twist af hav.

MATERIALER

- Stole eller sidde-puder

UDDYBENDE INFORMATION

Spejderne skal lege frugtsalat med et twist af hav, kaldet skaldyrsalat. Som i en klassisk frugtsalat skal spejderne i en rundkreds tildeles et skaldyr. Det kan være rejer, krabber, muslinger og hummere. En af spejderne begynder i midten og siger et af skaldyrene. De spejdere, som er det skaldyr, skal rejse sig og skynde sig at bytte plads. Der vil altid ende en i midten, som nu er den, der skal vælge et skaldyr. Når der siges skaldyrsalat, skal alle rejse sig op og finde en ny plads.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Sæt stole eller hynder frem og læg dem i en rundkreds.

AKTIVITET

- Spejderne placeres ved hver stol eller hynde.
- Tildel dem et skaldyr.
- En spejder placeres i midten.
- Spejderen i midten råber enten et af skaldyrene eller skaldyrsalat højt.
- De spejdere, der er det pågældende skaldyr rejser sig og finder hurtigt en ny plads.
- Legen stopper når I ikke vil lege længere.

AFRUNDING MED REFLEKSION

Dagen rundes af med refleksionsspørgsmål og en opsamling på, hvad spejderne har lært.

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvad glæder I jer til, når vi skal på tur?
- Hvad var det bedste ved i dag?

REFLEKSION OVER LÆRING

- I har lært at fange krabber.
- I har lært at planlægge en tur.
- I har lært at pakke en taske ved hjælp af en pakkedisse.

SÅDAN X'S MÆRKET

FISKE KRABBER OG LAVE KRABBESUPPE

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Hvis mærket skal X's kan der arrangeres en tur til stranden eller en lystbådehavn. Her skal der fanges krabber med de hjemmebyggede krabbefiskestænger. Krabberne skal bruges til den hjemmelavede krabbesuppe.

MATERIALER

- De pakkede tasker fra sidste møde
- Madding
- Ingredienser til den valgte suppe
- Ingredienser til fladbrød
- Førstehjælpkasse
- Fisketegn (kan downloades til telefon, husk legitimation)

UDDYBENDE INFORMATION

Spejderne fanger så mange krabber de kan med deres hjemmelavede krabbefiskestænger. Brug muslinger som madding (husk, at der muligvis er nogle tilovers fra den tidligere aktivitet Hvad spiser krabben?).

Lederen er ansvarlig for at have fisketegn. Der kan købes dags- eller helårslicens på www.fisketegn.dk. Det koster henholdsvis 46 og 214 kroner (i 2024). Fisketegnet er personligt.

Når der er fanget en passende mængde krabber, skal krabberne aflives. Herefter tilberedes en krabbesuppe på trangiaerne. Spejderne skal være med til at aflive krabberne, hvis de har lyst. Her giver det også mening at tale om etik og dyrevelfærd. Lad spejderne tilberede suppen og bag også gerne fladbrød på trangiaen.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Find de pakkede materialer fra sidste møde frem.
- Køb ingredienser til krabbesuppe og fladbrød.
- Bestem hvor turen skal gå hen.
- Køb evt. madding eller brug det der er gemt fra den tidligere aktivitet Hvad spiser krabben?
- Sørg for fisketegn.

AKTIVITET

- Tag hen til jeres valgte lokalitet.
- Brug de hjemmelavede krabbefiskestænger til at fiske krabber. Husk madding.
- Kom de fangede krabber i en spand med vand.
- Udskift løbende vandet, så krabberne får ilt nok.
- Når der er fanget nok krabber til suppen, skal krabberne aflives.
- Afliv krabberne således:
  - Tag en krabbe ad gangen op af vandet og læg den på et skærebræt
  - Placer en stor kniv mellem øjnene og ned mod halen. Krabben skal deles i to.
  - Tryk hurtigt kniven gennem krabben.
  - Tilbered krabberne hurtigt efter de er blevet aflivet.
  - Hvis der vokser alger eller rur på krabben, skal den ikke aflives eller tilberedes. Men i stedet sættes tilbage i havet.
- Aflivning af krabber kan få tankerne i gang hos spejderne. Vær derfor opmærksom på at tale om de etiske spørgsmål, der kan melde sig hos den enkelte spejder.
- Lav krabbesuppe efter den valgte opskrift
  - Strandkrabbe ramen
  - Krabbesuppe af egen fangst
- Bag fladbrød på trangiaen
  - Fladbrød
- Spis måltiden sammen.

GRØNSMUTTER

GRØNSMUTTER

